

„Soča“

izhaja vsak petek o polnoči in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglasijo pri upravnistvu.
„Primerc“ izhaja vsakih 14 dni vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izide lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo).

Oznaniila

in „PSLANICE“ plačujejo se 2 polstopno peti-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ 2 „ „ „
6 „ „ „ 3 „ „ „

Večkrat — po pogodbi. — Za večje širke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tabakarnah v Nunki ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Dragotin Strucelj.

— „Bog in narod!“ —

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

Domovinstvo.

(Iz govora dr. H. Tuma pri shodu v Tolminu). (Nadaljevanje).

Pač mislite, to bi bilo vse lepo in v redu, ako vsaka občina vlada svoje imetje in sprejema v svojo sredo le kogar hoče. A isti gospodje, ki so tako lepo ukrali občinski in domovinski zakon, dali so naši državi še mnogo drugih in dajali so jih tako, da so zgolj na korist nemški in laski narodnosti, mestom, velikim posestnikom in veliki trgovini in obrti. Vsled tega so jela narasčati mesta. Prebivalstvo se jim je množilo in prišlo je celo preseljevanje iz kmečkih občin v mesta. V zadnjih 30 letih, odkar je v moči domovinski zakon, se je število prebivalstva v mestih podvojilo in povečevalo. Mesto Maribor na južnem Štajerskem je imelo 1000 prebivalcev, sedaj jih ima 20.000. Bihljak na Koroskem je imel 2000, danes jih ima 10.000. Trst zrastle je od 60.000 na 160.000 itd. Po podatkih ljudskega štetja je bilo leta 1869. od 1000 ljudi v občini 79% domačinov in 21% družnikov in unanikov, leta 1880. 70% domačinov in leta 1890. le še 6%. Na nižjem Avstrijskem je bilo leta 1869. od 1000 prebivalcev 547 domačinov, leta 1890. le še 415, v Trstu leta 1869. 851 domačinov, leta 1890. le še 456. Na nižjem in gorenjem Avstrijskem, na Štajerskem in v Trstu je danes več nedomačinov nego domačinov. Od 359 mest in glavarstev v Avstriji jih je 87, to je četrtnina, kjer je več nedomačinov nego domačinov, in le 41, katera imajo le 10% nedomačinov. Leta 1890. je bilo na Dunaju 476.000 domačinov in 888.000 nedomačinov, v Pragi 43.000 domačinov in 132.000 plujcev, v Žitkovi pri Pragi celo 387 domačinov in 40.849 nedomačinov.

Ako premisljamo, kako je moglo do tega priti, in ako si klicemo v spomin domovinski zakon, nam je odgovor lahek. Vsaka občina je sprejemala v svojo sredo kot domačine le one, ki so si pridobili ali prinesli premoženja. Ako je bil delavec v mestu še tako pošten in priden, pa ni prišel do premoženja, ni ga hotelo mesto sprejeti kot svojega, češ: ako oboliš in onemoreš, morala te bodem preskrbovati in zalagati.

Ako občini ni bil kdo po volji po narodnosti ali misljenju, mu je odrekala pravico domovinstva, v svesti, da jo nikdo nemore prisiliti deliti to pravico. Kmečkim občinam je ostajala tako velika večina mestnega prebivalstva za slučaj ubožstva in boleznij v preskrbovanje. Ko delavec, ki je služil v Trstu, oboli, sprejme ga mestna občina v svojo bolnišnico, a napravi račun in tega mora plačati ubožna kmečka občina, katero je delavec zapustil pred leti uprav vsled ubožstva kraja. Delo in dohodek od prebivalstva ostaja bogati mestni občini tržski, skrb za bolnika in ubožce pa ubožnim kmečkim občinam. Tako je prišlo, da morajo le-te nositi ogromne stroške za bolnišnice. Letni občinski računi kažejo, da spada skraj polovica in več vseh občinskih dohodkov, to je pred vsem dohodek na revne davke, na pokritje bolniških stroškov. Tako je imela občina Ivanjgrad leta 1894. 300% doklad na revne davke, Novas na Krašu 242%, bližnja vas Zabce 140%, t. j. na vsaki goldinar cesarskega davka 3 gl., oziroma 1 gld. 40 kr. občinskega, mesto Gorica pa le 34%. In vse to skoro zgolj za zalaganje bolnišnice v Gorici in Trstu.

Na to krivično razmerje je bilo kazati v državnem zboru že leta 1872. No takrat so imeli ondi vsi moči isti gospodje, ki so pred 30 leti privoščili toliko svobode kmečkim občinam. Se le leta 1894. je uvidela tudi vlada, da je treba domovinski zakon preuči, tako, da kmečke občine ne bi nosile toliko bolniška bremena. Uvidela je, da je krivično, pustiti občini vso moč, sprejeti koga v svojo sredo ali ne, marveč, da je dati pravico domovinstva vsakemu, ki je več let pošteno živel v neki občini, ki je to pravico priposestval. V bližnjem zasedanju državnega zbora pride med prvimi na vrsto novi zakon o pridobitvi domovne pravice. Kdor biva 10 let v občini, ima tudi

pravico zahtevati, da se ga sprejme kot domačina, in ne le on, ampak tudi občina, h kateri je dotlej pripadal.

Mesta ugovarjajo načrtu novega zakona z istim razlogom, kakor so njih poslanci dogajali stari domovinski zakon: „ni smeti posegati v samoupravo občine“, „ne smemo jemati največje dobroto občinam, prostost sprejemati nove člane“.

Mestni zastopniki pa ne vedo, da morajo biti občine ene države vse druga za drugo. Ene ne sme izkoriščati druge, na nje škoditi ne sme iskati svojega dobička. Občina ni ustvarjena radi same sebe, ampak radi države in radi človeške družbe. Močne občine tvorijo močne države, in le ako so občine enako obložene, skrbje enako dobro za svoje člane.

Kake kriče kriče se godé po določilu starega domovinskega zakona, naj vam pokažemo le eni primeri. Za časa, kar sem član deželnega odbora goriškega, mi je prišla pod roko prošnja delavca iz Pulja. Mož je iz Cerknega in od mladil let od doma. Služil je pošteno pri mornarici in nad 30 let služi pošteno svoj kruh z ročnim delom. Ima sedaj 70 let, roke so mu jele pesati, žena mu leži hroma na postelji. Ne more več skrbeti za se in ženo. Obrnil se je zaupno na mestno občino puljsko, naj mu priskoči v starosti in bedi na pomoč. Živel je v njej toliko desetletij neomadeževano, pustil je v njej svoje lehe meče, pozabil je jezik svojega domačega kraja, učil se je v njej zatajevati svoj rod! Občina mu je hladno odgovorila: išči pomoči tam, od koder si. Mož je vložil prošnjo na domačo občino. Mestni magistrat puljski, okrajno glavarstvo ga priporoča in potrjuje, da je istina, kar trdi prosilec, da je pomoči nujno potreben. No občina Cerkno hladno odgovarja: „ne moremo ti dati ničesar, kjer si pustil moči, tam išči pomoči, ne poznamo te več“. Ali ni bridko za moža. Iskal ni „mora pomoči“, dala mu je zakon obča, a nikdo mu je ne mara dati. Drug, enak slučaj vem iz občine Ljubuške. Mlad in čvrst je zapustil občan svojo domačo vas in se podal na Gorenje Avstrijsko. Ženil se je ondi in poročil ondi nemško hčer. Sedaj, ko so mu od starosti otrpnele roke, neče mu dati podpore nemška občina, domača slovenska pa mu veli: pridi s ženo svojo domov, tu bomo skrbeli po svojih močeh in po domači navadi. Ali naj zapusti kraj, ki je postal njega prava domovina, ali naj pripelje v domačo slovensko planinsko vas svojo staro ženo Nemko, katere nihče ne razume? Mož raje trpi lakoto na novem domu, nego bi se vrnil v rodni, ne obljubi mu kraj. Kaka krivica se mu godi, in kako nečloveški je zakon, ki jo veli.

Se bolj kriče primer se je dogodil pred kakimi štirimi leti v Tolminu. Odterali so iz Trsta moža v domovno občino Grahovo. Ko so ga zadržavali v občinski pisarni, jel je besneti, da nima nikdo pravice in moči, vezati ga na kraj, kjer ne mara bivati. Njega oče se je izselil iz teli krajev. V tržaškem mestu se je odredil kot pravi Tržčan, učil se je pljuvati na svoj slovenski rod, psovali narodnost svojega očeta. In on naj bi bil prisiljen živeti med temi ljudmi! Ne, pljunil je proti podobi Njega Velikanstva, ki je visela v pisarni, izustil je psovke kriče: „peljite me nazaj, kamor spadam!“

Zastopniki mest, ki se upirajo novemu domovinskemu zakonu, hvalijo torej samoupravo in prostost, pozabljajo pa na človeštvo.

(Dalje pride).

Krščanski socialisti pa Slovenci!

(Izv. dop.)

II.

Marsikom se čudno zdi, zakaj nemški konservativci pod Dipaulijem ali pa tudi v Hohenwartovem klubu niso nič kaj prijazni dunajskim krščanskim socialistom: v svojih glasilih čestokrat drug drugega pobijajo. Štiri točke jih ločijo: taktika, narodnost, krščansko-

socijalni program in škofovska avtoriteta v politiki.

Nekateri mej nemškimi konservativci so podobni včasih našim katoliškim strankam, ki tudi povsod povdarjajo, kako je treba na prvem mestu vero povdarjati, kako je treba v politiki katoliška načela v prvo vrsto postavljati in sicer vse to brezozirno, brez pomislekov, brez obotavljanja. Tudi v svojih glasilih so jako pobožni, tako, da bi včasih brez skrbi lahko cerkveni propovedniki take liste na leco nosili in jih tam prebirali ali pa propovedovali. Tudi na Slovenskem imamo nekatere politične liste, ki bi bili bolj spoštni za glasila cerkvenih bratovščin, nego li za politiko, ki je vendar več ali manj svetnega značaja. Za tak posel so na Slovenskem jako primerni listi, kakor n. pr. „Cvetje“ in „Zgodnja Danica“. Res je, da včasih pridejo na dnevni red stvari mešanega področja, to je predmeti in vprašanja, tičejo se vere in politike skupaj. V tem slučaju kot katoličani imamo pravico zahtevati od slovenskih političnih listov, da sodelujejo in razpravljajo dotična vprašanja v zmislu naukov, potrjenih od sv. katoliške cerkve, kar se več ali manj tudi godi. Navadni kmetje se izražajo o zgornji označenih listih, da so preveč pobožni. Po našem skromnem mnenju, politični list naj ostane političen. Tega se držijo tudi krščanski socialisti na Dunaju. Odtod prihaja tudi deloma nasprotje med konservativci in kršč. socialisti. Ko bi bili konservativci dosledni in res povsod v dejanju in glasovanju to preveliko gorečnost pokazali, naj bi že bilo. Ali vse njih postopanje je včasih v verskem obziru jako dvomljive vrednosti.

Ko pride vsako leto v proračunski razpravi na vrsto naučna in bogocastna točka, se navadno oglasi opat Trenčinski in ponavlja vedno isto staro pesem: „die sittlich-religiöse Erziehung der Jugend“, ki se nahaja v državni šolski postavi Vsakdo že na prvi pogled zapazi, da možu, kakor sploh celemu kluzu, ni veliko do tega; samo da so nekaj rekli, pa je dovolj. Kako malo jim je sploh do katoliškega programa, pokazalo se je tudi pri postavi o nedeljskem počitku. Znani kršč. socialist dr. Schleicher je predlagal, naj se prevzamejo tudi zapovedani prazniki v postavo, ker hlapčevska dela prepoveduje cerkvena zapoved tudi ob zapovedanih praznikih. S tem predlogom so bili zadovoljni celo liberalni mladotchi. Konservativci Ebenhoch, v imenu konservativcev, je temu ugovarjal, ker ni hotel proti vladni odločeni nastopiti, dasi je dobro vedel, da je predlog jako vreden. Ko je isti kršč. socialist dr. Schleicher predlagal, naj se v postavi za splošno volilno reformo sprejme, da se bo smelo voliti tudi ob nedeljah po končani službi božji, vzdignil se je Dipauli in sploh vsi konservativni listi proti temu, češ, da s tem bi se onečistila nedelja. Pomisliti je treba, da je dr. Schleicher profesor bogoslovja, cerkvenega prava in morala, ki dobro ve, kaj je dovoljeno ob nedeljah in praznikih. Ko je slo za to, kar cerkvena zapoved izrečno prepoveduje, so konservativci iz strahopetnosti ugovarjali, ko je slo pa za nedolžno volitev, koje nikoli se ne sme pristevati hlapčevskemu delu, tedaj so se oglašili, češ, glejte, kako katoličani smo, kako goreče branimo sv. vero. Iz tega in še drugih uzrokov se vidi, da ni čudno, da je med kršč. socialisti in nemškimi konservativci velik propad. Isto velja tudi o naših slovenskih konservativcih. Včasih tako pišejo in delajo, da bi človek mislil, da zdaj pa zdaj se bodo v krivku dvignili samo vsled prevelike pobožnosti, kakor oni, ki se nahajajo v ekstazi. Ko pa pride čas, da je treba možko besedo vložiti za sv. vero, tedaj se vsi potoljuje, kakor maček. Ne rečem s tem, da so vsi mej njimi taki, ki to odobrujejo, vendar večina je takih. So nekateri radikalnejši živili, ki obsojajo vse to in se v tem oziru z nami ujemajo. Sploh vidimo pri nemških konservativcih, da se sicer sami na sebi dobro in pohlevne duše, ali manjka jim energije in potrebne odločnosti, zdi se, da dol-

gotrajna zveza s Hohenwartom jih je pripravila ob vso odločnost navzgor. Vse drugače je pri kršč. socialistih. Ti se držijo načela: Bodimo popustljivi, mili, pohlevni navzdol in odločni navzgor. Zato pa tudi zmajujejo, vkljub temu, da konservativci za njimi vplijejo, da ne poznajo nobene avtoritete, da so uporniki, da se bratijo s socialnimi demokrati, in res, niti enega izgleda ne poznamo iz cerkvene zgodovine, da bi odločnost in brezobzirnost navzdol kaj koristila, pač pa navzgor. In na Slovenskem? Ali nekateri ne vržejo vsacega med socialdemokrate in liberalce, ako si upa eno prijazno besedo izreči v prid gospodarskemu programu socialnih demokratov? Ali ne smatrajo za brezverca onega, ki si upa z dostojno besedo navzgor posvariti? Toda od blizu je treba take pogledati, in videlo se bo na njih, da iščejo s takim početjem nekaj drugega — in ne božje časti. Nekateri mislijo, da človeške slabosti so čednosti!

Drugo, kar loči konservativce od kršč. socialistov, je narodnost. Da se oboji tu ločijo, krivi so nacionalci, ki so tudi nasprotniki židov, pa ob enem tudi posebno navdušeni za mater Germanijo. Ker pa kršč. socialisti potrebujejo nacionalce na Dunaju, zato se ločijo od konservativcev, ki niso tako goreči narodnjaki.

Znana odločnost dunajskih kršč. socialistov je vsenu svet in ponovila in vsi narodi so jih občudovali. Naši primorski poslanci so vsled tega iskali prilike, kako bi se jim približali, dobro vedé, da ta stranka ima moč in prihodnost v rokah. Po različnih ovinkih so naši zastopniki prišli do prijaznih odnosov z dunajskimi kršč. socialisti. Vsled te zveze je znani krščanskosocialni dnevnik radovoljno odpiral predalec nekaterim dopisnikom z Goriškega, ki so po zasluženju bili in razkrivali sedanji sistem na Primorskem. Mej drugim, je nekdo, ki je komaj zlezal iz znanega zavoda, poslal dopis v ta list, v kojem je pogreval oni znani izrek v slov. dnevniku o sv. očetu papežu ter s tem hotel dokazati, kako strahnil liberalci so na Slovenskem. Prizadeval se je sploh od znane strani, — da bi znani nemški krščanskosocialni list pripravili na svojo stran in s tem vsaj nekoliko olajšali svoje težke stališče. Ob enem je bilo namenjeno osamiti posebno naše goriške zastopnike. Na prvi dopis tam — se več, prišel je drugi tisti od te strani, — ki je ovrzel vse trditve. Dokazavi zvezo skupne okrožnice z nasprotniki Slovencev, je dopis povdarjal, da je slov. dnevnik obžaloval ono psovko, ki ni imela take hudega pomena, kakor se je pisalo. Proti temu dopisu oglašil se je nekdo zopet tam, kar pa uredništvo ni hotelo sprejeti. Vsled tega je slov. znanstveni list — na platnicah prjel list in sploh krščanskosocialno stranko. Prav v tem času so dunajski kršč. socialisti posebno podpirali naše Primorske poslance z interpelacijami. Tudi znani kršč. socialisti dnevnik je pridno sprejemal dopise z Goriškega. Ob istem času so naši najbližji — nasprotniki v svojih glasilih pisali proti kršč. socialistom in sicer največ za to, ker sta bila naša poslanci z njimi v prijazni zvezi. V tem času je prišla celjska gimnazija na vrsto. Vsi kršč. socialisti so glasovali proti. Sam Lueger in dr. Schleicher sta se osebno izjavila proti slovc. poslancem, da morata to storiti zaradi bližajočih se volitev v dunajski mestni zastop. Naši nasprotniki v bližnji okolici so v svojem glasovitem glasilu — zopet porabili to priliko in krepko udarili po kršč. socialistih in po znanem krščanskosocialnem dnevniku, češ, lejte jih kako Slovenci so, z nasprotniki se bratijo na Dunaju.

Čitatelji in naročniki znanega krščanskosocialnega dnevnika so zapazili, da v zadnjih časih — ni nobenega dopisa več z Goriškega, pač pa se nahajajo dopisi

iz Gorice v nemškonsocialnih listih, ki kažejo zvezo med našimi Lahoni in nemškimi nacionalci. Kako je do tega prišlo, nam ni znano. Domneva se nam pa, da odkar so začeli dopisi prihajati v nemškonsocialno listo, je znani krščanskosocialni dnevnik zaprl svoje predalec Slovencev na Goriškem, kajti volitve v niževavstrijski deželni zbor so tu in tu morajo vsi krščanskosocialni in nemškonsocialni listi vzajemno postopati, da vržejo vse žide iz deželnega zbora. Mogoče, da je sijajni sprejem ministrskega predsednika na Goriškem tudi nekaj k temu pripomogel, kajti slovenska koalacija ne dli ne enim ne drugim.

Navedli smo to zato, da zopet dokazemo krvavo potrebo jugoslovanskega kluba na krščanskosocialni podlagi. Nekdanji samojaci na Slovenskem pridejo do veljave, kajti razmere so take, da bo res treba začeti podarjati samoupravno, združeno Slovenijo in Ilirsko.

(Dalje pride).

Volilni shod v Gorknom.

(Nadaljevanje iz peresa prvega poročevalca).

Narodna Čitalnica ni bila zadovoljna, da je državnega poslanca in svojega častnega člana slovensko sprejela z zastavo in razsvetljavo; poslala je pozneje svoje pevce, katere so spremljali drugi člani z bukljami in mnogo občinstva, na župnikovo dvorišče, kjer so zapeli po končani večerji nekoliko mihih in ganljivih pesnj. Gospod dekan je povabil pevce v vežo in v obednico, kjer se je vnel živahen razgovor o kmečki zadrugi, ki se ustanavlja, ter sploh o položaju kmečkega ljudstva v sedanjih časih. Pri tej priliki se je rekla marsikatera prav pametna beseda od raznih strani, o kateri bi bilo le to želeli, da bi se uvažala in dejanski izvrševala.

Na prijazni, jasni večer je sledilo megljeno in deževno jutro drugega dne. Dež je bil prav pošteno od ranega jutra do velike mase, tako, da mnogo oddaljenih sosedov, ki so nameravali priti k shodu, so izostali; a zopet mnogi se niso dali ostrašiti niti po trdnem dežju, marveč so od daleč prišli, da bi videli in slišali svoje poslance.

Okolo jednajste ure, ko se je bilo že dobro zvedrilo, so se pripeljali iz Tolmina državni poslanci grof Alfred Coronini, deželni odbornik dr. Henrik Tuma in c. kr. okrajni glavar Miroslav grof Marenzi v svoji lepi uradni opravi; nekaj kasneje za njimi odvetnik dr. Triller in župnik iz Roč M. Kocijancič. Prvo imenovani gospodje so spregli pri Jurmanu ter so bili vabljeni k V. Ravnikarju, ki jih je prijazno sprejel.

Tako zgodnjega prihoda ni nikdo pričakoval, zato je izostal slovenski sprejem, ki je bil namerovan in pripravljen. Pri vrodu s tolminske strani je stal krassen slavalok z napisom: „Poslanecem vrlim kličemo vsikdar mogočni, burni! Živijo, na zdar!“ a vsa vas je bila v zastavi. Po končani veliki maši zazigali so se topiči, ki bi se bili imeli glasiti pri vrodu visokih gostov; župan s podžupani ter dekan s kaplanom so se pa na polotoku v Kofolu, kjer so pozdravili dole gospode, med tem, ko je na trgu čakalo mnogo ljudstva, da bi videlo dole goste. Na prijazen pozdrav, ki ga je izustil župan Jakob Tutar, je odgovoril kakor prejšnji večer dr. Gregorčič; a potem je začelo predstavljanje od obeh strani ter preseren, prijazen pogovor o domačih zadevah, posebno o solišču in posestnih razmerah, ki je trajal precej časa. Deputacija se poslovi, gosti pozdravijo hišnega gospodarja in gospodinjno ter odidejo k gospodu dekanu, ki jih je gostoljubno sprejel pod svojo streho.

Proti drugi uri začeli so prihajati duhovniki iz sosednjih vasij in z njimi po več ali manj odličnih vasčanov. Ob treh urah so bili prenapolnjeni prostori v narodni Čital-

in so mu iz srca udani.

banke proti ognju in sicer je za oddeljenje, tako velika, da preko v tem vse druge zavarovalnice. Zved smo tudi, da se je imenovana banka zavezala položiti kavicjo od glđ. 50.0 in da je vlada to pogodbo odobrila.

je potrdil cesar novo davčno preosnovo. Pri deželnozborskih volitvah za kmetske občine na Nizjeavstrijskem so zgubili liberalci zadnje tri mandate, katere so si pri dobili protisemiti (2) in nemški narodnjaki.

in so mu iz srca udani.

je potrdil cesar novo davčno preosnovo. Pri deželnozborskih volitvah za kmetske občine na Nizjeavstrijskem so zgubili liberalci zadnje tri mandate, katere so si pri dobili protisemiti (2) in nemški narodnjaki.

Avstrija. — Splošna pozornost v političnem pogledu je obrnjena na razpravo v državnem zboru o dispozičijem zakladu, proti kateremu so se izrazili nekateri Nemčevci, protisemiti, mladoeski poslanci in drugi. Razprava v proračunskem odseku se je začela že v torek. Sode po dosedanjih glasovih, ni skoraj dvoma, da Baden zmaga tudi v tem slučaju. „Slov. Nar.“ piše, da je usoda dispozičijskega fonda odvisna od slovenskih poslancev; najbrž bodo oni odločevali, dobi-li vlada v odseku zaupnico ali nezaupnico. Slovenske poslance je izjava pravosodnega ministra v zadnji seji močno razburila in obudila v njih največ, nezaupanje proti grafu Gleispachu, tako da so v začetku hoteli vsi glasovati zoper dispozičijski fond. Ministerski predsednik in naučni minister baron Gautsch sta mela vsled tega mej zadnjo sejo v zbornici daljše pogovore z dr. Ferjančičem in Robičem, katera sta ministroma pojasnila stališče in jima izrazila veliko nezadovoljnost, katero je v vseh slovenskih krajih obudilo vladno postopanje sploh, ki je v dijamentralnem nasprotju z besedami ministerskega predsednika, zlasti pa postopanje pravosodnega ministra. — 21. t. m. je bil na Dunaju (v predmestju Hernals) volilni shod, na katerem je priznal knez Lichtenstein, da so dunajski Slovani vevaležni zavezniki krščanskih socialstov, a da se jim slovanskih šol na Dunaju, vzlic temu ne sme dati! — Umrli je predsednik najvišjemu vojaškemu sodišču na Dunaju Wattek. — Uradno se naznanja, da je potrdil cesar novo davčno preobnovo. — Pri deželnozbornskih volitvah za kmetске občine na Nižjeavstrijskem so zgubili liberalci zadnje tri mandate, katere so si pri dobili protisemiti (3) in nemški narodnjuki

(1). — Istega dne so se vršile volitve za kmetijske občine tudi na Moravskem. Izvoljeno je bilo 13 kandidatov združenih Slovencev in Mladočeh, 5 čeških klerikalcov, 2 Mladočeh, 2 Staročeh, 7 Nemcev raznih strank in 1 krščanski socialist. Združeni Slovenci in Mladočehi so zgubili 5 mandatov, katere so pridobili kandidati klerikalcev. — Dunajski tiskarski svet je sklenil zgraditi svojo planarno in odnovevalno pogodbo do sedanjih angleških družbi, katere je v židovskih rokah.

Iz proračunskega odseka. — V sotočelo dne 17. oktobra imel je sejo proračunski odsek državnega zbora, katerega član je tudi naš državni poslanec dr. Gregorčič. Na dnevnem redu so bile točke o koleh, takšah, pristojbinah ter pravdoministev. Pri tej priliki je predlagal dr. Gregorčič resolucijo, katero se vlada pozivlja, naj predloži državni zbornici načrt zakona, po katerem bi se oporeli časnikiške koleke vsaj tisti listi, ki ne izhajajo več ko po enkrat na teden. Resolucija se je sprejela in pride kot odsek predlog v zbornico, ko se bo razpravljalo proračun finančnega ministerstva. Ako bi vlada izpolnila, kar odsek zahteva, tedaj bi prihranili denar pri vsakem izidu po 52 kr. na leto. — Poslanec Kozlowski je predlagal resolucijo, s katero se vlada pozivlja, naj predloži zbornici načrt zakona, po katerem se znizajo pristojbine, ki se zbirajo zahtevajo od malih kmetij, ko se kupujejo ali posejajo. Predlagatelj je, naj bi se od posestev, ki niso vredne čez 1000 gld., sploh ne plačevalo pristojbin (naredi). Pri tem pa se odloži dolgi od vrednosti posestev, ne pa da se pristavajo premoženju, kakor se dandanes godi. Tudi ta predlog je bil sprejet in pride v zbornico s proračunom finančnega ministerstva.

Pri pravni pravosodnega ministerstva povprašal je dr. Gregorčič ministra, ali je storil kaj v ta namen, da se bo izvrševal § 27. cesarskega patenta, s katerim se določa poslovni red najvišjega sodišča v tem smislu, da rešuje pravde v nemškem in v tistem jeziku, v katerem se je reš solila v prvi instanci. Skoro glede na vse jezike, ki se govorijo v Avstriji, se izvršuje ta §, samo glede na slovenski jezik ne. Minister je v zaslednem pogovoru na to odgovoril, da ministerstvo je v tem oziru v dogovorih z najvišjim sodiščem.

Govornik se s hvalečnostjo sprejel na znanje, da je vlada postavila v letošnji proračun, in sicer v investicijski del, precejšen znesek 100.000 gld. kot prvi črtek za zidanje novega sodniškega poslopja v Gorici, ter prosil, naj vlada za to poskrbi, da se delo kmalu prične, ker je temu velika potreba. Okolno sodišče ima sicer prostore, ki se dajo za silo rabiti, ali mestno odredeno in okrajno sodišče ima sili slabe prostore. Poslednji zapor so taki, da ne zadostujejo svojemu namenu, ker so za pol prepolnjeni in nezdružljivi, pravzaprav neprestani kuhinjski hoteljuni. Minister pravi, da potrebne popravke so že pripravljene, denar določen in da v neolomnem času se lahko začne z delom.

Poslanec se je potoževal, da sodniška uprava dela zapreke, da ne more začeti okrajno sodišče v Kobaridu svojega dela, in sicer s tem, da dolgo časa ni hotela potrditi načrta za sodniško poslopje, ki bi bilo veliko stalo. Opozoril je vlado, da Kobariid ni na deželi in ne na Dunaju, da torej tudi sodniško poslopje naj bo tako, kakoršno se more na deželi zahtevati, in ne na Dunaju. Ako pa vlada imeti veliko in drago poslopje, naj si ga sama zida, ali pa naj da občini podporo, da bo mogla zmagati tako delo. Minister je odgovoril, da kobariidska občina se opisuje kot jako premožna in da do zdaj ni pokazala se tolike požrtvovalnosti v tej zadevi, kolikor bi bilo od nje pričakovati. Poslanec ugovarja, da 20 — 25.000 gld., katere je občina pripravljena potrošiti za sodniško poslopje, popolnoma zadostujejo, posebno ko je znano, da v Kobariidu se ne nahajajo poslopja, ki bi se dala za sodniško rabiti ali prirediti. — Enako se je poslanec potoževal glede na sodniško poslopje v Cerknem, kjer so prišli zdaj do spoznanja, da prostori, ki so bili 20-30 let dobri za davčni urad, so postali neprimerni za zapore. Povedal je, da v Cerknem le malokdaj kuga zaprejo, in če tedaj le na kratak čas, in da se takrat hodi čez dan na delo, da torej sedanjí prostori zadostujejo, ako se nekoliko popravijo, ker so gotovo boljši, ko v marsikateri hiši. Morebiti da sodniško stanovanje v sodišču ni preobširno, ali v Cerknem se nahajajo stanovanja tudi v zasebnih hišah.

V Bolcu se slišijo pritožbe, da ovsadnji sodnik klee ljudi v sodnijo tudi ob nedeljah in praznikih, in sicer za časa glavne službe božje. Naše ljudstvo je verno in se pohijuje na tem, ko vidi, da se sodniške reči opravljajo ob nedeljah in da se ljudje odvračajo od službe božje. Minister je odgovoril, da je že lanko leto razposlal sodniškim okoličnikom, s katero jih opozarja na nedeljski počitek, a da po drugi strani je vsaki strankam ustreženo, ako ob nedeljah, ko pridejo k masi, morejo poskrbeti mala opravila v uradih. Obetal je, da bo o tem poizvedoval, kakor tudi o tem, da bolki sodnik, dasi za silo veš slovenskemu jeziku, uraduje izključljivo le v nemškem jeziku.

Dalje se je govornik potoževal o goriskem okoličnem sodišču, kjer se imajo s slovenskimi obtoženci še vedno italijanske obravnave, dasi ne pomanjkuje potrebnega osestva ne pri sodišču, ne pri državnem pravdnstvu, ki je zmožno slovenskega jezika. Najhuje se pa godi pri porotnih obravnava.

Porotne sodnije v Gorici delujejo še vedno s pomočjo tolmača. Kako mučno se take obravnave, ve le ta, ki je bil kedaj pri njih navzoč. Nekaj časa tolmači tolmač, nekaj časa predsednik, nekaj časa oba skupaj, ali pomaga še kdo vmes. Tu se prevede polovica, tam tretjina, tam eden del, tam se le na kratkem pové pomen ali nekoliko pomena prvotne izpovedbe. Da je v takih razmerah sodba nezanesljiva, ume se samo po sebi. Pri letošnjih obravnava je prošil neki po-

rotnik, naj bi ga izpustili, ker ne ume slovenski in ker vest mu ne pripušta, da bi sodil obtoženca (Slovence), katerega ne ume. Predsednik mu je odgovoril, da ako bi hoteli ta razlog uravnavati, bi morali oprostiti mnogo porotnikov njih službe; in dotičnik bi bil moral soditi obtoženca, katerega ni razumel, ako ne bi bil umaknil držani pravdnik tožbe med obravnavo.

Temu so krivi imeniki porotnikov, ki se ne sestavljajo tako, kakor zahteva zakon (§ 9.) in ministrske naredbe, ki pravijo, da v prvi vrsti treba izbirati v večjeznih deželah take porotnike, ki so vešči več jezikom.

Za leto 1896. je bilo naznanjenih 209 Slovencev, ki umejo oba deželna jezika, samo iz okrajev brez onih iz Gorice, a sprejetih je bilo skupaj le 82 Slovencev. Nasprotno so bili sprejeti v letni imeniki Italijani, ne glede na to, ali znajo tudi slovensko. Svetovalec okrožne sodnije, ki ima pri tem opravilo, se celo baha s tem, da dokler bo on sodeloval pri sestavi imenika, bo zahteval od vsakega Slovenca, naj zna italijanski, med tem ko od Italijana ne zahteva znanja slovenskega jezika.

Da so obravnave pred porotniki prav gotovo italijanske, zato skrbi tudi državno pravdnstvo gorisko. Ko je bila leta 1895. pri sestavi porotne klopi nevarnost, da bi prišli na njo samo porotniki zmožni slovenskega jezika pri obravnavi zoper Slovence, je državni pravdnik odklonil nekatere Slovence, da so prišli tudi nekateri Italijani, nevedeči slovenskemu jeziku, med porotnike. In ko je hotel zagovornik leta 1896. govoriti slovenski, mu je predsednik to naravnost prepovedal.

V tem oziru je mogoče pomagati, ako vlada strogo zahteva, da se bo izpolnival § 9. zakona o porotah in ministrske naredbe, ki to natančneje določujejo.

Slednje se je govornik potoževal o nekaterih imenovanjih zadnjega časa, posebno za deželno višje sodišče v Trstu in za državno pravdnstvo v Gorici. Minister je zagovarjal svoje postopanje pri imenovanjih.

Državni zbor. — V seji 19. t. m. je zbornica vsprejela soglasno cesarsko naredbo glede akcije v preprečenju hede vsled elementarnih nezdol. Vsprejela je tudi resolucijo posl. Dyka, pozivljajočo vlado, naj v teku jednega meseca zahteva nadaljnjih kreditov v ta namen, ako bi bilo potrebno. Posl. Burgstaller in tovariši so vprašali vlado, da-li misli v tem zasedanju predložiti zakoniki načrt za rešenje železniškega vprašanja tržaškega? Na to se je nadaljevala razprava o domovinskem zakonu. — V seji 21. t. m. se je vsprejel § 1. nespremenjen. V razpravi o § 2. je zahteval vladi zastopnik v soglasju z odsekom, da za pridobitev domovinskega prava je potrebno 10letno bivanje, ne glede na to, ali dotičnik plačuje davke ali ne. Zatem so razpravljali o najnem predlogu posl. Pertersdorferja, da je pozvali ministra železnice, naj pomeči svoje podrejene organe, da ne sonejo braniti služnikom železnice pristopa k društvom, dovoljenim po zakonu. Minister Gattenberg je odgovoril, da dosedaj ni bilo pritožb v tem pogledu, a zagotovil je, da se v vsakem konkretnem slučaju izvede stroga preiskava. Dotični strokovni list, na kateri se sklicuje predlagatelj, potrjuje navadno in sramoti predpostavljene. Pri železnicih treba stroge discipline, ker gre za največje koristi in za življenje tisocev. Kam bi prišli, ako bi železniški služabniki sledili tej ali oni strankarski smeri mesto svojim predpostavljanim? Ravnanjem je dolžnost, da vzdržujejo disciplino, strogo držé se službenega reda in zakonov. Minister nima nič zoper nujnost predloga. Vendar je zbornica odklonila nujnost s 73 zoper 67 glasov. — V seji 23. se je nadaljevala razprava o domovinskem zakonu. Vsprejela sta se 3. in 4. § glasom katerih je opravljena prejšnja pristojna občina zahtevali od one občine, v kateri biva katere oseba že 10 let, da vspejme to osebo v svojo občinsko zvezo. Dobljena domovinska pravica ugasne po dveh letih, odkar je kdo zapustil občino. — V seji 26. t. m. je poslanska zbornica nadaljevala razpravo o domovinskem zakonu. Ministrski predsednik grof Baden je predložil zakoniki načrt glede sistemiziranja višjeokolišarskih mest pri okrajnih glavarstvih. — V seji 27. t. m. Poslanska zbornica je večeraj nadaljevala razpravo o domovinskem zakonu. Vsprejeli so se §§ 6-10. V razpravi o § 6. se je vladi zastopnik toplo zavzel za predlog večine, določujoči, da o rekurzih v zadevah domovinske pravice, ne odločajo avtonomne oblasti, ampak politične. V tem zmislu je bil tudi vsprejet ta §. — V seji 28. t. m. je zbornica dognala razpravo o domovinskem zakonu in vsprejela zakon v celoti.

Ogerska. — Iz Budapešte smo prejeli to-le poročilce: „Na Ogerskem imajo že osem dni prav hude čase. Povsod, kjer so kakí volilni shodi, pride do pretopov, po bojev: orožništvo je vseskozi na liberalni strani in postopa krivično proti drugim strankam. Silno veliko krvi je prelite. Ker orožništvo ne zaščeta, pošlali so vojake na pomoč, da lože zmagajo liberalci. — „Landbote“ je izbrno okreal vlado radi takega postopanja. Dejal je: Ljudska volja meje počasi, pa gotovo! Pride torej čas, ko ljudstvo samó zapodi sedanje ustrahovalce z vladnih sedežev. — List lepó zagovarja uboge Slovake. V nedeljo je bil volilni shod v notranjem delu Budapešte. Kandidat Radócz je rezko napadal Avstrijo in dejal, da Madjari nikdar ne privoľé v njene zahteve glede na pogodbeno določbo. Po shodu je sprejelo kandidata na dom kakih 100 dvopreprižnih kočij, vsaka z veliko madjarsko trobojnicno, na kateri je bilo čitati: Eljen Radócz! Enake zastave visé po mnogih hišah. To mi je bil zares nov način agitacije. Pri nas se nismo še pospeli — „takó daleč“. — Danes 28. je tu živahen dan. Vsak kandidat ima na razpolago ogromno število dvopreprižnih voz, kateri vozijo volilce na volišče. Vsak voz ima veliko madjarsko trobojnicno z napisom: Eljen óme kandidata. Vse govori le o volitvah. Toda zmagaja je gotova vsem vladnim kandidatom, kajti vlade se ljudje vendarle

boje, deloma šo pa tudi prepričani, da izborna varuje koristi Ogerske proti Avstriji. Iz vseh govorov pri volilnih shodih je razvidno, da Madjari razumejo položaj in da ga hoté izkoristiti sebi v prid. — Opozicija proti vladi je pa tudi ostra. „Budapester Tagblatt“ ji bere hude levite. Ta list je napadel posebno hudo finančnega in pravosodnega ministra, češ, da se kupujejo za njiju glasovi po 100 do 3000 gld. — Lepa ministra to!

Toda naš navadni avstrijski razum ne umeje marsičesa. Takó n. pr. ne more umeti tega, kakó, da smejo na Dunaju mirno od daleč gledati ogerske ministre, ki se podé od okraja do okraja in z odločnim zbadanjem Avstrije beračijo za glasove fanatiziranih madjarskih volilcev. Celó honvedski minister Fejervary je govoril v Temesvaru takó odločno proti vsem zahtevam avstrijske polovice, kakor ne bo nikdar nastopal kak avstrijski minister proti madjarskemu sovražniku. — Se le tu na svoje oči sem spoznal, da je Ogerska za nas vseskozi tuja država. Edino honvedsko vojaštvo se tukaj ceni, naša c. in kr. vojska pa se grozno prezira, naši častniki se čutijo tukaj na tujem. Takó je in ne drugáče! O konečnem izidu volitev prihodnje!

Ostale države. — V soboto, dne 24. t. m. se je poročil italijanski kraljevič Viktor Emanuel s črnogorsko kraljico Jeleno. O ti priliki je kralj Humbert pomislil veliko polit. kaznjencev in imenoval 36 novih senatorjev ter podaril 100.000 lir za uboge v Rimu, zaukazal je pa, naj se razdeli nekaj tudi med revnejše ljudstvo v drugih krajih. — Francoska zbornica je bila odvrjena v torek. Največjim odusevjenjem je bila sprajeta zahvalnica ruskega carja, katero je prečital predsednik v zbornici po ukazú predsednika Faurea. Isto se je ponovilo tudi v senatu. — Ne potrjuje se vest, katero so bili raznesli razni časopisi, da je Rusija obljubila Italiji pomoč pri tem, ako bi hotela zavzeti Trst in sicer le tedaj, kadar bi Italija bila na ruski strani v slučaju avstro-ruske vojne. Isto tako se oporeka vest o slični ponudbi Francije nasproti Italiji glede Tridenta in slučaju, ako bi Italija bila na strani Francije v morebitni francosko-nemški vojni. — Stari lisjak Bismark je prišel zopet na površje, kajti odkril je senzacijsko vest, da je bila sklenjena tajna pogodba mej Rusijo in Nemčijo, zagotavljačo mesečnega nevarnost v slučaju napada. Ta pogodba je veljala za čas od 1. 1880. do 1890. Tedanji ruski poslanik v Berlinu, grof Suvalov, da se je zamen trdil izposlovati pri Caprinju podaljšanje. Uradna „Köln. Ztg.“ izjavlja, da so ta razkritja izmišljena. O ti zadevi se piše mnogo po vseh evropskih časopisih.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaska. — Ne samo drugod, nego tudi v tej deželi je dež prouzročil povenodi. Sava je izšla iz korita in prouzročila veliko škodo. Pa ne samo Sava, marveč tudi potoki in potočici v Zagorju so spravili ljudstvo na beraško palico s tem, da so pobrali ali uničili poljske prideleke ali podrli že tako revna poslopja. Največ so prizadeli torej Zagorci, za katere so začeli nabirati milodare. Kakor je to že navadno na Hrvaskem, oklic za hitro pomoč je izdala uradna oseba — in to navdaja rodoljub z bojaznijo, da se nabrani denar ne uporabi samo v to svrho, oziroma, ako se to stori, da se bo izkoriščala podpora kmetu tudi za politično svrhu, ker so volitve pred duri. Radi tega predlagajo neodvisni časopisi, naj se ustanovi posebni odbor neodvisnih meščanov, kateri bi nabiral in nepristransko delil milodare, ker oni, kateri bi hoteli kaj darovati, nimajo nikakega zaupanja v vladno osebo, kajti skušnja iz prejšnjih časov opravituje njih bojazen. — O pričakovani slogi meč opozicijskim strankam ni glasi. „Obzor“ je zagovarja v sobotni številki in naglašá žalostno resnico, da namerujejo upeljati tudi na Hrvaskem cerkveno-politične prenosove, s katerim bise ista zblizala Ogerski, da se v Zagrebu odprli že prvo madjarsko solo, v Sremlu in Slavoniji pa se odutjuje ljudstvo Hrvatstvu, ker se naseljujejo tuji — Nemci in Madjari — staro zlo ostaja, a novo se množi. Ali je mogoče — naglašá — da se ukljub vsemu temu še vedno ne more doseči, sporazum? Tako se vprašamo tudi mi! — Ban Kuhn-Hedervary je po dolgem dopustu prevzel zopet vladne posle. — Reški župan Giotta je odstopil. Mestni svet ni sprejel njegove odpovedi. Ta mož je bil rojen v Karlovcu, torej Hrvat, a se nikoli ni taksnim priznaval, nasprotno, bil je hud nasprotnik Hrvatov. — Društvo sv. Jeronima je slično po nje namenu naši družbi sv. Mohorja. Člani tega društva plačajo 1 gld., oziroma le 50 kr. na leto, a oni, kateri plači 5 gld. likratí, je dosmrten član. Društveniki dobivajo tudi knjige uprav tako kot Mohorjani. Ukljub temu pa ni tako razširjeno, kajti ima le nekaj nad 12.000 članov. To malomarnost do tega društva obsojajo časopisi in navajajo n. pr., da zagrebška nadškofija, katere šteje 1.187.272 katoličanov, ima v društvu vpisanih le 5283 članov. Z ozirom na ogromno število vernikov zagrebške nadškofije je res graje vredna malomarnost tamošnjih rodoljubov, kateri so opustili potrditi se, pridobiti društvu razmeroma več članov. — V Belovaru so zaprli tamošnjega trgovca Benekovića in njegovega pomočnika, ker so našli pri njem več iztisov onega poziva k slogi opoziciji, o katerem smo tudi mi pisali. Tudi pri drugih rodoljubih se baje vršijo preiskave v nočnem času. To je dokaz, da se vladni krogi bojé složne opozicije. — „Obzor“ je prepovedal uhod v Srbijo. — Na gospičkem gimnaziju sta zaprta sedmi in osmi razred, ker so dijaki demonstrirali proti učitelju nemškega jezika — kateri je žid. Zakaj so demonstrirali, ni še znano.

Dalmacija. — Vinska letina v Dalmaciji je izpadla prav dobro, ker so kmetovalci

skropili večkrat vinograde. V Biogradu je črno vino od 8-9 gld. Tudi belo je izvrstno. — V Makarski občini so začele 26. t. m. občinske volitve. Biankini je navzoč pri volitvah, da se prepriča, kako vršijo svoje dolžnosti vladni ljudje. O izidu sporočimo prihodnje. V laseh sta si dve stranki, nomreč pravi in narodnjaki! Ali ni to žalostno?

Češka. — V seji lounskega okrajnega zastopa je bilo enoglasno sklenjeno: 1. V narodno svrhu se vrstí v okrajni proračun svota, katere iznasa 18% vseh izravnih davkov in lounskem okraju; 2. naj se pozove vso češka okrajna zastopstva, da store enake sklepe ter naj se skliče shod odposlancev vseh čeških okrajnih zastopov, da se dogovorijo in v predmetu storijo sklep; 3. naj se naprosi klub čeških poslancev, da uplijejo v tem smislu pri vseh okrajnih zastopih; 4. sklep lounskega okrajnega zastopa se naznani odboru „Ustfedni matice školska“ s prošnjo, da se zavzame v vseh čeških okrajih za podporo Čehom v pomencih okrajih Češke ter da predloži predloge, na kateri način bi se dal osnovati odbor zaupnih mož, kateri bi prevzeli vodstvo tega podjetja. — Čisti dobiček lankolekne narodopisne razstave češke znaša gld. 20.436 v denarju, povrhu se inventar izročen narodnemu muzeju in drugi kupljeni predmeti v okroglem znesku 25.000 gld. Ako navedemo, da so imele zgubo doslej skoro vse razstave, tako letos tudi beroliraka obrtna 1.200.000 mark, torej moramo priznati, da so Čehi imeli veliki uspeh ne samo v moralnem, nego tudi v gmotnem pogledu. — Koliko vrže dobička madjarska razstava?

Poljski in Mladočehi. — Poljski časopis „Czas“ piše, da se poljski poslanci bližajo mladočehskim. Ker ta časopis — piše „Obzor“ — ima zvezo s sedanjo vlado, je gotovo, da pri tem naglašá le vladne želje in nazore. Poljski bodo podpirali Mladočeha, ko sprotijo jezikovno vprašanje. Govori se, da v kratkem predlože Mladočehi predlog, naj se proglasila na Češkem in Moravskem češčina in nemščina uradnima jezikoma, v Sleziji pa poljsčina, češčina in nemščina. V teh treh jezikih naj se uraduje v prihodnje v zunanjem in notranjem delokrogu v vseh treh deželah. Poljski so pripravi podpirati ta predlog. Ako se to uresniči, tedaj se izpolni v jezikovnem pogledu glavna želja češkega naroda. Ako se pripozna jezikovno ravnopravnost v uradih — tedaj se poskrbi za isto tudi v šolah.

Slovaška. — Turč. Sv. Martinske „Narodnie Noviny“ prinašajo madjarski protest proti postopanju madjarskega liberalnega in ustavnega vladanja. V tem protestu se piše meč ostalim tudi to-le: „Mi protestujemo proti nezakonskemu položaju, proti kršenju političnih in občinskih ljudskih pravie in proti kršenju ogerske ustave, proti nezakonitim volitvam, proti umeševanju uradnikov, proti umeševanju občinskega imetja, proti prelijanju kristjanske krvi, proti uradnemu gibanju ljudi. Protestujemo pred Bogom, kraljem, narodom in celim izobraženim svetom, v nadeji, da bo pravdnost uslišana!“ — „K temu protestu dostavljajo „Narodnie Noviny“ opazko: Podpisujene tento pravdnostni protest i my. (Ta pravični protest podpisujemo tudi mi). — Ukljub temu protestu so doslej abili 17 oseb in ranili že na stotine. Meč ubitimi in ranjenci je največ Slovkov. — Umrl je Karol Bórik, bivši okrajni notar v Benkovcu, izkušeni rodoljub slovaški in ustanovitelj bivše „Matice Slovaške“ (katere imetje so zaplenili Madjari).

Srbi na Ogerskem. — Ker so prizadeti tudi ogerski Srbi pri novih državno-zbornskih volitvah, je umevno, da si prizadevata marsikateri Srb postati poslanec. Z ozirom na lanko leto sprejete cerkveno-politične prenosove, za katere so glasovali tudi nekateri Srbi, in sicer: baron Fedor Nikolić, Jovan Ivanović, Peter Lupa, Jovan Stajević, Vasil Popović, Milan Jaka in Stefan Jovanović, jih je srbski vladjanski sinod izobčil iz cerkve in priporočal pravoslavnim volilcem, naj jih več ne volijo.

Bosna-Hercegovina. — Dne 16. t. m. je zapustila soproga ministra Kalaja po skoro šestmesnem bivanju v toli ki priljubljenem kopališču Ilidzah, Sarajevo. Na kolodvoru posloviili so se od nje največ dostojanstveniki dežele in izrekli željo, da bi se drugo leto še bolje potutila in zabavala v Bosni. Na svoje stroške?! Morebiti! — V Ljubuškem otvorili so novo mohamedansko loko. Od sredine tega meseca daje v Sarajevu glediške predstave srbska družba Cirča. Vsaj nekaj po dolgem času. Omeniti moramo, da glavno bosensko mesto nima gledališke zgradbe; igra se v leseni, cirkusu namenjeni kolibi. V tem pa je presegel Mostar imenovano glavno mesto. Tam so sezidali hrvaški „prosvetni dom“, in sicer prav iz žuljev tamošnjega naroda. V tem domu imelo bude mostarsko pevsko društvo svoje zbirališče, potem pa so v njem prirejeni tudi prostori za hrvaško gledališče. — Kako se spoustuje narod in jezik v tej „objubljeni“ deželi, priča nam tu navedeni vzgled: Meč takozvanimi kulturalnosci v Bosni je pač pri tamošnji deželni tiskarni od vlade nastavljen vodja, neki J. A. Hennig, jeden prvih. Zlobnost in osobna mrznja tega moža opraviila sta že marsikatero obiteljskega očeta ob kruh. Ni mu dovolj, da ne razume deželne jezika — katero znanje se zahteva od vsakega uradnika — temveč on uprav strasno črli Slovence, zlasti pa Bosnjake. Tako je n. pr. rekel stavcu: Se li ne sramujete občeavati z Bosnjaki? Od teh je pa mnogo prav inteligentnih mladeničev; drugemu zopet je pri vsprejemu prepovedal občenje z istimi, drugače zgubi njegovo naklonjenost; v najnovejšem času pa je prepovedal celemu osebju govoriti z učenci hrvaški. Kako pa se morejo sporazumeti s siromaki, ki drugi jezik ne znajo?! Vedo li merodajni krogi o tem?

Črnagora. — Prošlo soboto je bila splošna slavnost po vsej državi, kajti knezu

udano prebivalstvo je praznovalo redko slavnost — poroko kneginjice Jelene z italijanskim kraljevičem Viktorjem Emanuelom. Prestop v katoliško cerkev se je izvršil v mestu Bari, a poroka v Rimu. Med tem, ko poročamo o poročni slavnosti na drugem mestu, pridružujemo se tudi Slovenci na Goriskem veselju onega stomilijonskega naroda, kateremu se pristeva tudi viteška Črnagora — namreč narodu slovanskemu. Bog daj, bila ta poroka v srečo obeh vladarskih hiš, kateri ste stopili s poroko v rodbinsko zvezo!

Srbija. — Blagajnik belgradske postnega ravnateljstva je obsojen radi poverjenja 34.000 dinarjev na 4-letno jeto. — Razprave glede trgovinske pogodbe z Bolgarijo so začele zopet. — V skupščini, ki je odložena do 18. novembra ne pojde vse gladko, kajti dosedanjí vladi udani poslanci jo deloma zapuščajo. Več naprednjakov je izstopilo iz svoje stranke. — Kralj Aleksander je baje odgovoril v Bukaresti; odtod pojde na Dunaj in v Rim. V polovici novembra se povrne v Beligrad. — Kakšni so naši srbski tovariši, poročajo belgradske „Male Novine“ v svoji 274. številki tako-le: Žalostna je resnica, da je naša štampa, — namesto biti čuvaj in zaščitnica javne besede, — postala deloma resnični sovražnik svobode, ker slabo uporablja svoj položaj. Ta slaba uporaba se tira v toliki meri, da niso danes varne pred časnikarskimi banditi najpoštenje meščani, najcisteji značaji in najuglednejí ljudje. Potepuhi, brez znanja, brez izobrazbe, brez časti, brez imetja, brez obraza; gmočno, duševno in naravnostno propadli ljudje, kateri so vse zaigrali, kateri nimajo nič več izgubiti, ne trtvovali in se radi tega nimajo ničesar bati, so se zatekli v vrste srbskega časnikarstva. od koder danes širijo škodo, smrad in razvrat na vse strani, ostrupijo vse, česar se dotaknejo, pljujejo v oči i časti, i resnici, i naravnosti, s kratka vsemu, kar se mora častiti v društvenem pogledu. Ali se sme to trpeti tudi znanprej? — uprašajo „Male Novine“ ter nadaljujejo: — Mari se temu časnikarskemu gnoju sme dovoliti, da sramoti srbsko časnikarstvo in pogani svetost svobodne besede? O ne! Temu se mora polskati zdravila že v tej skupščini. Srbsko časnikarstvo se mora osvoboditi nepismenih nevednežev in moralnih banditov, kateri ga danes sramotijo in ponižavajo! — Tako piše največljavnejši srbski časopis. Te besede bi lahko uporabili tudi za časnikarje iz taborja našemu narodu nasprotnega.

Bolgarija. — Pišajo, da je privoľil knez Ferdinand v razpuščenjo sobranja, posebno z ozirom na dejstvo, ker je napustila podpirati vlado Cankovljeva stranka. Cankov je razposlal namreč okoličnico, v kateri naglašá, da se njegova stranka razstavlja končno od vladne rde njegovo volilno in dvoletno zunanjo politiko. V programu stranke naglašá pravilne odnose nasproti vsem državam in ohranjanje popolnega poverjenja nasproti Rusiji, kakor tudi zahteva povrnjenje vseh onih Bolgarjev, kateri so morali svojnemu ubožati iz domovine.

Rusija. — Po uradnih statističnih podatkih je bilo v evropske Rusiji od 1. 1888. do 1894. nič menj nego 8.309.252 bolnikov. — Časopis „Gradani“, kateri jo glasilo kneza Meščerskega, je ustavljen za mesec dnij, ker je pisal razžaljujo o francoskem predsedniku Faureu. — Vodja ruskega zunanjega ministerstva Štákin se še vedno ni imenovan, kakor se je pisalo. pravnim ministrom zunanjih poslov. Trdijo, da je Šiškin odločno slovanskega misljenja. — Pri letošnjem novatenju je popisano v Rusiji 945.746 mladeničev. — V Črnigovu nad Kijevom na Ruskem so posvetili to poljele ostanke Sv. Teodozija. Pri obedu, kojega je priredil ondotti carski namestnik, napil je črnogovski vladika prisotnemu M. I. Dragomirov, generaladjutantu, nemu pravkov ruske armade. Na to napitnico je odgovoril ruski general: „Nisem pričakoval napitnice od strani velečastnega vladike, napitnice predstavljajo pesti, fizične sile, no dolžan sem odgovoriti: Mi, predstavitelji fizične sile, delujemo z njo in prelivamo kri pomneči besede Božanstvenega učitelja „polagoma v druge duše svojo“. In ne gledé na različja med nami, nimamo tudi sličnosti in naravnstveno vez: edni in drugi bijemo boj z vragom — eden z vnanjim, drugi z notranjim, eden in drugi polaga dušo svojo za druge svoje. Res, vi ne prelivate krvi, vaše kraljestvo ni tega sveta, nam pa to gre, kajti po besedah Odršenika morajo biti tudi borilci na zemlji. No, v minuti obče nevarnosti zjedimo se z vami in bojevali se bodemo proti vragu za našo vero in domovino, vi z duhovnimi sredstvi, mi z fizičnimi. Da procveta naše duhovstvo in ne opeša ta sveta dobljest, ki nam je dala takih bojovníkov kakor sv. Teodozija!“ — Ta kratki govor iz ust prvega generala ruskega, pri obedu namestnika na napitnico cerkvenega vladika in ob taki priliki, kaže nam morda bolj kot vse statistični podatki o silah Rusije, pravo njeno pravno moč.

Književnost.

„Slovanska knjižnica.“ — 15. novembra izide dvojniat snopič (55-56.) za oktober-november. Prinese krasno Puškinovo povest „Kapitanova hči“. Toliko naročnikom v obvestilo.

„Knjižnica za mladino.“ — Ta mesec ne izide 22. snopič, pač pa 30. novembra dvojniat (22-23.). Prinese pesmice in povesti pod naslovom: „V domačem krogu. Zbirka pesmij in povesti za mladino. Izvirno spisal, ali na podlagi hrvaških, italijanskih in nemških izvirnikov priredil Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem pri Mokronogu.“

„Venec slovanskih povesti.“ — Prevodi iz rusčine, poljščine, češčine slovanske in srbsčine. I. V Gorici. Tiskala in založila „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček 1896.

180 strani vel. 8^a. — Cena s poštnino 55 kr. Naroča se v naši tiskarni.

„Slovenka“. — Uredništvo „Edinosti“ naznanja, da začne izdajati 1. januarja, 1897. poseben list pod gornjim naslovom za naše žensko. Izhajal bo dvakrat na mesec in prinašal gradiva za vse sloje našega žensstva: Leposlovje in pe-mi, poročila o književnosti, osebnosti o naši, poročila o gibanju rodoljubnih drugih slovenskih narodov, spise o odgoji in vzgoji otrok, odsevljajoče spise za ono žensko, ki se spi ter naposled spise o domačem gospodinjstvu, hiši in tudi o modri. — List bo le stal posebe naročen tri gld., za nenaročnike „Edinosti“ 2 gld. na leto, a kakor omenjeno, izhajal bo dvakrat na mesec. — Spise je posiljati uredništvu „Slovenke“, naročniku pa upravništvu „Edinosti“. Oglasila za naročbo in dopisi se sprejemajo takoj. — Sestre — kličemo tudi mi z uredništvom „Edinosti“ — pristopite z mnogobrojno naročbo v to kolo, da omogočite obstoj tega relevantnega in prepotrebne lista ter dokazite, da se zavedete svoje dolžnosti do naroda! — Na delo torej Kraljice, Stajerke, Primorke! Oklenite se vaše „Slovenke“, knji!

„Naj je Soča vas zibala, Dravica ali Savski tok, Vendar le v Slovenji slabi, Zibka vseh je nje otrok!“

Pjesma o Antonu Starčeviću. — Skitlo Pucki Guslar, Prediskano iz „Puckega lista“. (Nahajlja se kod g. Mate Jankova u Spljetu uz cieniu od 15 ne. prosto postaršine). U Spljetu. Tisk. A. Zamoni (St. Butal) 1896. — Pod tem naslovom smo prejeli list 16 str. obsegajočo knjižico, katero bomo priporočamo.

„Vienac“. — Zabavi i pouci. — Pod novim uredništvom gosp. prof. Bartola Linhofa se je začel ozirati tudi na slovensko slovnico. V 43. številki se spominja zvon Askerčevih listih in epskih pozij tudi naših cenih izdanih Pagliaruzzi-jevih spisov in zbirke Gregorčičevih pesmi, potem opisuje štiri kulturne slavnosti, katere so se slavile na Stajerskem, Koroskem in Kranjskem, to je ozidanje spominskih plošč zaslužnim Slovincem: Davorinu, Trstenjaku, bratoma Šubicem, nagrobnega spomenika Lendovščeku in 70-letnice g. Luka Sveten. „Vienac“ je najstarejši leposlovni list hrvaški. Izhaja vsaki teden že 28 let ter stane samo 7 gld.

Proda se **rabljen stroj za „prhanje“** (luščenje) **ječmena** po novem sistemu. Obrniti se je na Domenika Negrin v Devinu (Duino). 186 3-2

Vsled analize naših izvedencev, je **kisela voda** 26-13

KRONDORFER

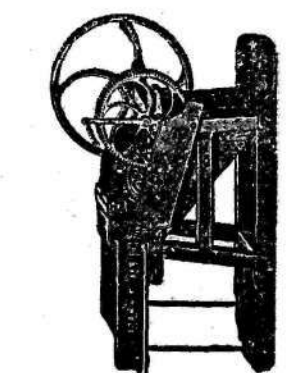
med naravnimi kislavicami prva v vrsti. — Zalogo v Gorici ima **ANGELO FORNIZZI**.

Edvard Truschnitz

v Gorici 188 3-1 na Korenju št. 6. in za Mesnicami (via Morelli) št. 12.

ima v zalogi **marčno in izvožno pivo iz senožeške tovarne** v sodih po 1/8, 1/4, 1/2 in 1 hektoliter in v steklenicah po 1/10 litra.

Tovarna je urejena po najnovejših napravah ter izdeluje jako dobro pivo. Priporoča to dobro in ceno pivo gg. krčmarjem in ostalemu občinstvu v Gorici in na deželi. Postrežba je točna.

Vsi stroji za poljedelstvo in vinarstvo.

Cene zopet znižane.

Stiskalnice za grozdje diferencijalne sestave.

Ta sestava stiskalnice ima več stiskajočo moč, nego sestava vseh drugih stiskalnic.

Stiskalnice za olje, hidraulične stiskalnice, škroplilnice proti peronospori Vermorelove sestave. Te moje škroplilnice so znane kot najboljše in najcenejše: avtomatične škroplilnice, mastilnice s robačem, stiskalnica za seno, trijerje t. l. d. izdeluje po najboljšem proizvodu

Ign. Heller na Dunaju

II/2 Praterstrasse, 49. Genike in epričevala razpoložljiva zastoj. 18de zastopnike Varovali se je ponarejanj. 38, 24-23

Zastop dvokoles „Swift“ iz orožarne v Steyru

imala podpisana v Gorici, na cesti Fran Josipa (Corso) št. 4 (nasproti gledišne kavarni).

Lastna izdelovalnica dvokoles „Iliria“, žičnih blazin (Drauhmatratzen), popravilnica dvokoles, šivalnih strojev, pušk itd.

Nunska ulica 14. Prodajalnice šivalnih strojev, pušk, strelija in drugega orodja pa imala

SAUNIG & DEKLEVA

v Nunski ulici št. 16. 12, 30

Javna zahvala.

Slavnemu glavnemu zastopu angleske življenja zavarujoče družbe „The Gressham“ v Trstu.

Podpisani si štejejo v dolžnost, zahvaliti se temu slavnemu glavnemu zastopu za hitro in točno izplačo zneska dvanajst tisoč (12.000) kron a. v., za katerega je bil zavarovan naš pokojni oče, oziroma soproj, gosp. Anton Mazzoli iz Gorice, s polico št. 68.144 pri slavnej življenja zavarujoči družbi „The Gressham“.

Vsem onim, kateri želijo zagotoviti bodočnost svoje rodbine, priporočamo torej najtopleje imenovano življenja zavarujočo družbo „The Gressham“ kot eno najboljših življenja zavarujočih družb.

V Gorici, dne 23. oktobra 1896.

189 Nasledniki Ant. Mazzoli.

Pražko hišno mazilo

iz lekarn 2, 6, 35-17

B. FRAGNER-JA v PRAGI

je staro, najprej v Pragi uporabljeno hišno mazilo, katero vzdržuje čiste stene in jih tudi obvaruje nečistoče ter ublažuje deluje na vročino in bolečine.

V obrokih po 35 in 25 kr. 8 pošte 6 kr. več. Duerne razpoložljive po pošti.

Vsi deli zaboja imajo zraven natiskano in zakonito priznano zaščitno znamko.

Glavni zaloga: B. Fragner, lekarna pri „črnem orlu“, Praga.

Male strani, na vsaki Spornostv ulici 253.

100 do 300 gld. mesečno lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih državnih papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakoli nevarnost.

— Pomnilbe post „lehter Verdienst“ na Rudolf Mose, Wien. 158 10-9

Eteriska olja, esence, eterje, barve

kakor tudi vse k izdelovanju žganjin potrebne tvarine ponuja po ugodnih cenah češka tovarna

Bratři Janouškové v Pragi, Karlin čisto 234.

(Odlikovana z mnogimi častnimi diplomami in zlatimi svitljami). 152 10 10

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetlino. Na Lvovski razstavi s prvo cen. — srebrno svetlino.

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu (Praha-Smichov) Vinohradská ulice čisto 816.

se priporoča

k popolnemu uzornemu priroevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših priporočilih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočil očitih sprital domaćih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštino prosto. 12, 32 44

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Trgovci z vinom, pozor!

Opozarjajo se vinski prekupei, krčmarji in drugi, ki žele kupiti ali si priskrbeli pristno, mlado brisko vino, mošt (rebulo), da se oglasé neposredno pri podpisnemu društvenemu ravnateljstvu, koje posreduje tudi „en gros“ (na veliko) prodajo česmačega kostanja, lepih maronov in olupljenih žveplanih češpelj.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda s sedežem v Gorici 185 3 2 (upisano društvo z omejeno zavezo).

Na hrano in stanovanje vsprejme slovenska rodbina samostojnega gospoda ali dijaka. Vse v naši tiskarni.

Trgovec z vinom na veliko Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8 55, 33 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furianskih, briskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpoložljiva po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce. Cene zmerne. Postrežba poštena.

Velika Inomostska 50 kr. loterija Predzadnji teden

Glavni dobitnik **75.000** kron po odbitku 20% v gotovini 174 5 4 Srečke po 50 kr. priporočata A. V. Jona in Michlstädter & C. v Gorici.

Ribje olje lekarne **Cristofolletti** v Gorici.

To pristno olje je izborno sredstvo proti prsim boleznim in proti splešni obnemoglosti. Cena originalni steklenici naravne vrste rmenie 70 kr., bele 1 gld.

Čudovite kapljice sv. Antona Padovanskega so neprekosljive zaradi čudovitih moči in delovanja v kratkem času — priprato rabo ene žličice dvakrat na dan vsaktero bolezen žolčevne, žlote žile, omotice, hipohondrije, na jetnih, stlačene krvi. Ena steklenica stane 30 kr. Iroda se v vseh glavnih lekarnah na svetli.

Cristofolletti-jev eliksir iz kine-železa, najbolje sodelujoče sredstvo z ribjim oljem — je najbolji proti pomanjkanju krvi. 180-3

Cena steklenici 80 kr.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček v Gorici

priporoča sl. občinstvu te-le v njeni zalogi izšle knjige:

„Slovanska knjiž. „ca“ Dosej je izšlo 54 brošuranih snopičev.

Prodajna cena za snopič je 18 kr. — Celoletna naročnina za 12 snopičev je 1 gld. 80 kr.

„Knjižnica za mladino“ Dosej je izšlo 21 tedenskih snopičev.

Prodajna cena za snopič je 25 kr. — Celoletna naročnina za 12 snopičev je 2 gld. 40 kr.

Materino delo za Boga in domovino.

Za Slovenke priredil po hrvaškem izvirniku Simon Gregorčič ml. — Velja 70 kr. — Knjiga je pohvaljena od devetih južnoslovanskih škofov.

Josip Pagliaruzzi-Krilanove POEZIJE.

Dva dela. — Cena vsakemu delu 50 kr. Trije snopiči in štiri slike. Skupna cena 60 kr.

„Koledar za goriško nadškofijo za navadno leto 1897.“

III. letnik. — Z bogato koledarsko in leposlovno vsebino. — Velja po pošti 45 kr.

Simon Gregorčič: Zbirka pesmij.

Cena lični izdaji 30 kr.

Anton Funtek: Izbrane pesmi.

Cena lični izdaji 50 kr.

Kažipot za Goriško in Gradiščansko.

Monsignor Andrej Marušič: Epizoda iz kulturne zgodovine goriske. Cena 10 kr.

Anton Klodič-Sabladoski: „Materin blagoslov“, igra v 3 dejanjih. Cena 15 kr.

„GLUHONEMI“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. Spisal Anton Rudež. — 350 str. velike osmine s 25 slik. — Znižana cena gld. 130.

Židovsko

Pravoslovje v Talmudu.

Cena 10 kr., 25 kon. 1 gld., 50 gld. 150, 100 gld. 250.

Poročilo o delovanju

deželnega zbora goriškega.

Cena 10 kr. v pral „Slogin“ zavodim.

Izšla je že knjiga: **„Veneč slovanskih povestij“.** 180 str. velike 8^a. Čitice iz ruskega, poljskega, češkega, slovanskega in srbohrvaškega življenja. Cena s poštnino 55 kr.

Antona Martina Slomeka: Spisi, zbrani za mladino. 5 snopičev. Vsaki snopič stane 25 kr.

Zgodovinske črtice iz poknožene grofije goriske in gradiške.

Andrej Praprotnik: Pesmi cerkvene in druge 2 snopiča. Oba snopiča staneta 50 kr.

„Salonska knjižnica“. Prihodnje izdanje: **„Popotnikov koledar“.**

Shod pri Rebku na Goričici.

Shod pri Rebku na Goričici, katerega je dne 25. t. m. sklical deželni poslanec Blazij Grča vspel je tako sijajno, kakor je bilo pričakovati radi važnih vprašanj o Vipavski železnici. Zbrali so se skoro vsi župani Vipavske doline, premožni starešine, učitelji in duhovniki in naši boljši posestniki.

Kmalu po 3. uri popoldne otvoril je poslanec Blazij Grča shod, predstavivši c. kr. komisarja g. A. Princiga ter predlagal se predsednikom shoda državnega poslanca dr. A. Gregorčiča.

Po enoglasni izvolitvi vsiklikom pojasnil je predsednik na kratko pomen shoda, naj bi se poučili volilec Vipavske doline o delovanju deželnih poslancev v prošlem zasedanju pred vsem pa dejalo jim priroke, da se razgovore o prečem vprašanju Vipavske železnice.

Poslanec Grča poročal je na to o položaju poslancev slovenskih okrajin proti italijanski večini v deželnem zboru poudarjaje posebno, da je vsak uspeh pri sedanjem razmerju nemogoč in da se radi krivičnega prevladanja italijanskih poslancev v najvažnejših odsekih, v finančnem in pravnem, sploh vsak predlog od naše strani kar brez vsega obravnavanja in pretresavanja pokopje z eno ali drugo prazno pretvezo. Omejuje je posamezne stroške narodnega gospodarstva in zakonodajstva, za katere so se narodni poslanci pogajali ter kratko opomnil uspehov preteklega zasedanja.

K poročilu se ni nikdo zglašil za besedo. Za njim govoril je o Vipavski železnici deželni odbornik in poslanec dr. H. Tuma približno takole:

Med razne naloge, katere je imel izvršiti letošnji deželni zbor v prošlem zasedanju, spadala je ona sprožit vnovič in spravit v pravi tir vprašanje o Vipavski železnici. Mnogo let bile so prošnje za to železnico na dnevnem redu. Koncem zasedanja deželnega zbora postavili so deželni poslanci zopet vprašanje o Vipavski železnici na novo ustavljeno železniško ministerstvo. Prej nego se je pričakovalo, dosegla sta častita naša državna poslanca Alfred grof Coronini in dr. Gregorčič posredovanjem pri najvišjih oblastih, da sta vlada in državni zbor odgovorila na toliko let ponavljajoče se vprašanje z zakonom od 21. julija 1896., št. 141. dr. z., s katerim se zagotavlja izvršitev med drugimi krajevnimi železnicami tudi proga od postaje Gorica na južni železnici skozi Vipavsko dolino v Ajdovščino. Skoro potem, ko je časopisje prineslo veselo vest, da je državni zbor pritril od vlade predloženemu zakonu glede zagotovitve krajevnih železnic in se je bil zakon razglasil v državnem zakoniku, prišel je na deželni odbor gorški dopis od vis. c. kr. ministerstva za železnice, s katerim se je pozival, naj ukrene potrebno, da se v zakonu stavljeni pogoji čim prej izpolnijo, da bi bilo mogoče prileti gradnjo železnice že s spomladjo leta 1897. Poročevalec dr. vitez Payer je poziv vis. ministerstva sprejel skoro zaničovalno, tako, da bi se stvar po njegovem predlogu prav znatno zavlekla. Bila sta zopet naša neutrudljiva državna poslanca, katera sta posredovala pri Nj. prevz. Francu grafu Coroninju, deželnemu glavarju in predsedniku deželnega odbora, da se je poziv vis. ministerstva sprejel tako, kakor bi se moral sprejeti na korist cele dežele takoj in brez posredovanja.

V deželnem odboru stavljen sem kot zastopnik našega dela dežele predlog, naj bi deželni odbor vzel sam stvar v svoje roke. Znano mi je bilo, da so naše občine po Vipavski dolini in v okolici tudi udeleženi zasebniki več ali manj slabo poučeni in nepravilni, da bi stvar, kolikor njih zadeva, hitro in povoljno rešili. Po vplivu deželnega odbora doseči bi se dalo skoro sporazumljenje med občinami, kakor tudi nabavljanje potrebne osnovne glavice. Malokatera naših občin ali nobena nima naloženih glavice, vse bi bile siljehe zajemati posojila, za katera je po občinskem redu treba itak privolitve deželnega odbora. No, zastopnika italijanske stranke v deželnem odboru, dr. vit. Payer in dr. Verzezzani, sta se mojemu predlogu protivila, češ, da ne gre, da bi se deželni odbor pečal s takimi posli in njih manevri se je pridružil tudi zastopnik kraljskih občin dr. Abram tako, da sem s svojo dobro voljo ostal sam.

Deželni odbor sklenil je vsled tega naprositi deželnega glavarja, naj bi on storil potrebne korake in v dogovor z zasebniki zagotovil spojitve pogojev. Kakor vselej, kadar gre za občinskih delo, prevzel je deželni glavar Fr. grof Coronini poverjeni mu posel. Sklical je v najkrajšem času zasebnike in zapužnike iz Vipavske doline, in sicer one, katere je vsakdo izmed odbornikov v prvem hipu nasvetoval s pridržkom, da sklicani zastopniki se sami nasvetujejo še druge bolj udeležene in izkušene. K pogovoru pri deželnem glavarju vabljeni so bili župniki, ako se ne motim, Vipavski, Dornberški in Mirenski, župani Vipavski, Rihentberški, Dornberški, Renski, Biljski, Mirenski in Štandredski in nekateri zasebniki.

Ni mi prav znano, kdo se je udeležil te prve seje, vem pa, da se jim je na povabilo deželnega glavarja pridružil kot pravni svetovalec in poročevalec v železniskih zadevah odvetnik in deželni odbornik dr. vitez Payer. Naloga sklicanih zaupnikov bila bi pred vsem, pridobiti dovolj deležnikov za

vplačanje svote 50.000 gld., katero zahteva zakon o zagotovitvi Vipavske železnice kot osnovno glavico. Ta delovalni odbor volil je iz svoje srede ožji odbor, na čelu mu Franc grof Coronini. Ko je ta ožji odbor nabral povoljno obečanih vplačil zahtevane svote, volil je iz svoje srede odbor, ki bi imel naprositi za dopustilo. V ta dopustilni odbor stopili so gg. Casagrande, M. Savnik, tovarnar Mulitsch in podjetnika Dreossi in Antonelli. Zaduja menda iz razloga, ker sta bila izdelala prvotni načrt in imata nalog izdelati tudi podrobni načrt, gg. Casagrande in Savnik kot veleposestnika in g. Mulitsch posebno zato, ker je obečal vplačati 10.000 gld. osnovne glavice.

Deželni glavar obvestil je vsigdar deželni odbor ob izidu posvetovalja delovalnega odbora. Ker se je volitev ožjega odbora in dopustilnega odbora vršila le enoglasno, so bili v prvotnem odboru naši narodni možje v večini in pristevamo brez vsake dvojbe gg. Casagrande in Savnika narodnim možem, ker je bil deželni odbor že prvotno odklonil vsako postopanje v tej zadevi, deželni odborniki pač niso imeli drugega storiti, nego jemati sporočila deželnega glavarja na znanje.

Kakor pa se je z reko naravno silo pokazalo, naše ljudstvo po celi Vipavski dolini ni bilo zadovoljno ni s postopanjem deželnega odbora, ni z onim delovalnega odbora, najmanj pa z izvolitvijo gospodov v dopustilni odbor, posebno se je uprlo proti enemu od njih, zahtevaj glasno in glasneje, da se imajo nedomačini izključiti iz tega odbora. Skrajni čas je bil, da sta zopet vmes poslegla gg. državna poslanca Alfred grof Coronini in dr. A. Gregorčič. Na njih željo sklical se je današnji volilni shod. Zastopnik kmečkih občin Vipavske doline naj bi poročal o delovanju deželnih poslancev v prošlem zasedanju deželnega zbora, onda pa naj bi imelo Vipavsko ljudstvo priliko razviti svoje mnenje in pokazati prave svoje želje in pritožbe o Vipavski železnici. Da ste se tako mnogostevilno zbrali iz vseh stanov in iz vseh občin, opravičilo je uprav jasno prepričanje vaših poslancev, da se z vami na licu mesta doženo brez težav tudi najtežja vprašanja. Opravičilo pa je tudi moj predlog v deželnem odboru, da bi se ne puščalo zbiranje osnovne glavice komur si koli bodi, marveč potrebujemo naše občine in naše prosto ljudstvo povola. Mesto, da bi občine in zasebniki tekmovali med seboj pri nabiranju in vplačevanju osnovne glavice, mesto da se sporazumele radi železniške proge po svojih županih in zaupnikih hitrim in dobrim potom, jela je ena občina zavidati drugo, en zasebnik drugega. Isti, katerim dosedajni načrt največ koristi obča, jeli so se bati, da izgubijo te koristi, oni, katere ta načrt neakoko zapostavlja, jeli so se glasno pritoževati. Vsaka občina je hotela železniški tir po lastnih tleh, vsaka vas postaja v svoji sredi, vsak zasebnik pred svojo vozo. Drugi, ki nimajo upanja, da bi nova železnica tekla po občinskih tleh, kazali so naravnost ravnodušje, češ, kaj mi cela stvar mari.

Kedor je podpisal osnovne glavice, stavlil je pogoje in stvar stoji danes tako, da imajo kratko rečeno ptuji vse v roki. Oni delaje načrte, oni so gotovi dop. tila, podjetja in sploh le oni deželni nep srednjega dobička. Za dopustilo naj zaprosijo ljudje, katerim je blagor dežle naša narodnosti deseta briga, podjetniki naj bodo oni, delo naj izvršujejo delavci iz drugih dežel, gradivo naj prinašajo od drugod! In temu krivi smo sami! Ako nimamo toliko razuma in ponosa, da ne zahtevamo dopustilo in podjetje zase, ako nimamo toliko poštrevanosti, da ne hitimo založiti osnovno glavico sami, prav nam je, da ostanemo prazni rok, da le gledamo, kako se drugi maste. Kedor ne spoštuje se sam, podlaga je ptujevi peti. Ako sami nimate toliko srčnosti v sebi, da ne le glasno kličete: železnica mora biti naša, naše slovenske Vipavske doline, ampak tudi sami prevzamete malih žrtve, ne boste mogli nikomur očitati, ako se vam izvije vse iz rok. Brez žrtve ni dela, ni napredka. In ta žrtve je toliko lažja, ker je le navidezna. Saj ne darujete osnovne glavice nikomur. Ona ostane vaša last, ona priraše k občinskemu premoženju. Občina, ki podpisuje deželne osnovne glavice, pridobila je dvojce. Pripomogla je omogočiti gradbo železnice, ki je vsem brez izjeme koristna in založila je sebi zakladnega premoženja. Narodni ponos vzbuditi mora vsega izmed vas, da da. In ako je kateri med vami, ki govori: a kaj narodnost, tedaj naj pomislija na delo do zaključka, da je tudi v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite, da je edino le od vas odvisno, da se železnica začne graditi. Iz zakona citate, da železnica ne ostane le v njega zasebna korist, ako se podjetja udeležijo. Osnovna glavica ni izgubljena, nositi ima ob svojem času obilo plodov. Ne smete gledati edino le na besedi zakon, da so osnovni deleži brez zagotovila obresti. Ne smete zgubljati že sedaj poguma, češ, železnica iz Gorice do Ajdovščine se tako ne more izplačavati. Zrite v bodočnost, zrite pred se in uvidite

C. kr. privil.

krojni aparati

Martin Poveraj

trgovec in krojaški mojster

na Travniku št. 3. l. nad. — V GORICI — na Travniku št. 3. l. nad.

(Cazzafurova hiša — tik kavarna Imperiale).

Oglas začasne preselitve!

Podpisani si šteje v čast, naznaniti p. n. svojim odjemalcem iz vseh stanov, prijateljem in ostalemu slavnemu občinstvu, da se nabuja njegova

trgovina z suknenim blagom in izgotovljenimi oblekami ter krojaška delavnica odslej naprej na Travniku št. 3. v l. nadstropju.

Slavnemu občinstvu se ponuja sedaj lepa prilika, kupiti raznovrstno blago in izgotovljene obleke pod tovarniško ceno. Razprodajajo se po tako nizkih cenah, da se ni bati tekmovalja:

gotove moške obleke, menčikovi, haveliki, jesenske in zimske suknje ter drugo blago.

Priporočajo se tudi nadaljni naklonjenosti svojih častitih odjemalcev v Gorici in na deželi, naznanja, da je preselil svojo zalogo z novim blagom iz večih tovarn.

Kdor hoče torej kupiti po ceni razno blago, naj ne zamudi lepo priliko, dokler je v razprodaji velika izbora ter naj pride v prodajalnico podpisane, kateri potrebuje vsacega na splošno zadovoljnost.

Z globokim spoštovanjem beleži

Martin Poveraj

trgovec in krojaški mojster

v Gorici na Travniku št. 3. l. nadstropju.

leznice nobene neposredne koristi, ampak le to, da se vsled železnice podvigne cena zemljišč in pridelkov, bili bi občini St. Peter in Sempas. Izkušnje je znano, da koder se zida železnica, vzraščajo vrednost zemljišč ne le v obližju železnice, ampak tudi do gotove oddalje. Lahko se reče, kakor ima reka svoje dotoke, potoke in vire in vsi tvorijo eno porečje, tako obsega tudi vsaka železnica po svojih dovoznih cestah vse površje, katero preprega. Brez dvoma spada na to površje mesto Gorica, od nje do Ajdovščine vsi kraji in vasi. Dolžnost in častna zadeva je torej za vse občine Vipavske doline, da vsaka vsaj nekaj dopomore k brzi zložitvi osnovne glavnice. V drugi skupini so občine, katerih se železnica ne dotika neposredno, a so vendar njih vasi v taki bližini železnice, da se je bodo posluževali občanje za osebni ali vsaj tovarni promet. Te občine so: Miren, Vrtojba, Vogersko, Rihemberg, Črniče, Kamnje, Vrtovin, Gojače, Skriljo, Šmarje in Gabrije. Najmanj prizadete ste od teh občine Vrtojba, Gabrije in Vogersko, največ Rihemberg. Čez ta pomnoži se gotovo promet do postaje v Dornbergu ali pri Kdrovih, ker se privleko v območje Vipavske železnice brez vsakega dvoma tudi občine na Krasu. Tretja skupina, ki ima od Vipavske železnice največ koristi, največ ugodnosti so St. Andrež, kjer se železnica izteka, Bilje, radi ondostnih opekarn, Ronče, Dornberg, Sv. Križ, Ajdovščina radi tvornice in Lokavec. Na St. Andrežkih tleh napravi se tovarni kolodvor. Povečajo se letni dohodki občine, pomnoži se prebivalstvo, poljski pridelki odpošiljali se bodo po najkrajši črti naravnost proti vzhodu. Čuje se sem ter tja glas: »Kaj nam o železnici iz Ajdovščine. Ako hočemo iz Sempasa ali Črnič v Gorico, ne bomo vozili do bližnje postaje Vipavske železnice in odtod v Gorico«. To je naravno da ne, a železnica odmerjena je za zvezo z vzhodom in severom. Pridelki Vipavske doline in Goriške ravnani so odmenjeni za trgovino na sever, ne v Italijo ali v Trst. Radi zveze na sever pa je tudi brez dvoma, da bodo tudi Sempas raje peljali svoje tovare na Dornberg, kakor čez Gorico na Dornberg. Velika korist Vipavske železnice je v najkrajši zvezi z severo-vzhodom. Gotovo pa je tudi, da se mora železnica sploh začeti kjersibodi. Ako občine ne delajo na to, da se zgradi brž ko mogoče kos od Gorice do Ajdovščine, je jasno za razum najpriprostejšega kmota, da se tudi nadaljevati ne more. Ako je gotovo, da dobi St. Andrežka občina pravo zvezo z vzhodom in severom, tedaj je vidno, da ima po Vipavski železnici pričakovati ogromno koristi in razvika občine. Kraj, kojega je odločila narava sama kot postajo, je Dornberg, kor leži na

razkrižju ceste iz Krasa, iz Rihemberga, iz Gorice v Ajdovščino, na Selo, v sredi med obronki kraške planote in brdi, ki so se odvalili od Trnovske planote proti jugu. Postavljen je, da rečem, v neko sotesko, široko komaj en kilometer, po kateri mora železniška proga in kjer mora biti postaja, po naravni legi in kot središče za trgovino z vinom in zgodnjim sadjem. Ni prav torej, ako sem in tje kaka sosedna občina zavida Dornbergu ugodno postajo, kakor ni pomoči, da Rihemberg ne more upati, da se ga takne železniška proga, ker je zaprt v braniški dolini.

Ajdovske tvornice svoj dobiček po železnici kar podvoje. Prevažanje premoga kot kurivo in odvažanje blaga po železnici in sicer na dve meri proti Gorici in pozneje proti vzhodu, so taki mogočni činitelji, da morejo vzrasti ne le obstoječe tvornice ampak vzevati nove. S povišanjem prometa pa bode vzraščala občina sama. Ajdovščina in bližnje vasi pričakovati smejo dobička tudi od prometa s ptuji na letovišča, za kar so ustvarjena po zdravih vodeh, čvrstem zraku in lepi legi. Ni nikakega dvoma, da privleče železnica tudi vsaj nekaj prometa iz Kranjskega dela Vipavske doline. Lokavec nagnjen je proti Ajdovščini. Že dosedaj je bil Lokavec tržišče za lesne pridelke ajdovskega Trnovskega gozda. Če ni, mora postati vsled ravne železniške zveze z Italijo.

Ni vse eno, kake dohodke ima katera občina. Mislite morda, da mi Slovenci nimamo občin brez občinskih dohodkov iz zemljišča. In ni to samo St. Andrež, sta tudi Miren in St. Peter, vsaj velja, da za leto 1894. Gotovo je, da take občine lahko mnogo več dajo, kakor male Gojače, najmanjša občina v Vipavski dolini, ki ima okoli 400 duš in doklad po 145%.

Ozirati se je končno na posebne razmere v kraju, premožnost posameznih občanov, obrti, ali izredne ugodnosti in korist, katere ima nova železnica prinesla.

Od zasebnikov prispelo se dosedaj prostovoljno tvorniške družbe opekarno v Biljah 5000 gld., kar je nekako malo v razmerju z ogromno koristjo, ki je pričakovati in ajdovske tvornice 10.000 gld. Moram pa posebej omeniti požrtvovalni čin moža, ki ni podjetnik, niti ne pričakuje, da se mu postaja postavi pred hišo, ampak je s svojim podpisom pokazal, da se veseli nesebično nad blagom, ki ga ima prinesla v Vipavsko dolino železnica, da ni le skrben dušni pastir svoje občine, marveč tudi dejanski priznava, a ne samo z golem besedo, da je našim občanom treba pomoči na gospodarskem polju. Čast gosp. župniku Juvanciču v Dornbergu, ki je položil brez pomisleka delež 1000 gld. svojih

prihrankov. Častno se je izkazala občina sv. Križ. Nje zastopstvo dobro ve, da v vasi ni mogoča postaja. In mi od tukaj vidimo, ako dvignemo pogled proti vasi, ki se ozira s svoje višine na nas doli, da tje ne pride nikdar železniška proga. A dasi ne more dobiti teh ugodnosti, dasi nima posebne trgovine, obečala je za 3000 gld. deležev osnovne glavnice. Čast taki občini in nje zastopstvu!

Da končno kratko ponovim, kako se ima izvršiti železnica in nabrati potrebna gotovina!

Trošek za 30-4 km dolgo progo znaša 1.635.000 gld. Od teh gre za zgradbo proge same 1.425.400 gld., 147.000 gld. za vozila, 45.600 gld. za obresti zneskov, katere je zalagati, predno se ustanovi delniška družba in 20.000 gld., katere je založiti za obratovanje železnice kot pričuvno ali rezervno glavnic. Vsako podjetje, ki se hoče pravilno obratovati, mora imeti namreč poseben zalog za slučaj nepredvidene zgrebe ali troška.

Kadar dež. odbor zagotovi 100.000 gld., občine in zasebniki pa 50.000 gld. osnovne glavnic, vlada izda dopustilnico. Kadar je ta izdana, sklene vlada v imenu dopustilnikov koncesionarno pogodbo s podjetnikom, ki ima železnico zgraditi, ter zajame pri kaki banki potrebno svoto 1.516.000 gld. Kadar bo železnica dograjena, napravi vlada delniško družbo, katere naj izda toliko delnic, da izplača od države za-jeto posojilo in dotične obresti do vplačila. Delniška družba stopi potem na mesto dopustilnega odbora, izvolivši iz svoje srede zastopnike po delniški pogodbi v upravni svet, kamor pristopita ona delnega odbora in občin, kateri pod nadzorstvom cesarskega komisarja upravljajo s premoženjem železnice.

Čisti dohodek železnice plačuje najpoprej obresti po 4% delničarjem in razdoljuje delniško glavnic v teku 76 let. Ako bi čistega dobička primanjkovalo, dokladati mora država za celo to dobo do letnega zneska 64.500 gld. Ako bo čistega dobička nad plačilom obresti in razdolževalnih zneskov, dobé imetniki osnovnih glavnic obresti po 4% in še le potem odkaže se dividenda.

Sklepam z opominom: Bodite složni, le po tej poti pridete do cilja; bodite ponosni na svoj rod in varujte čast svojega imena; slušajte svoj razum, da zahtevate vsak za svojo občino le to, kar je res za nje blagor in ne le želja posameznika.

Govoru poslanca Grče kakor oni dr. Tume sledilo je poslušalstvo s splošnim naziranjem in odobravanjem. Proti vsiljevanju ptujih podjetnikov in zalagateljev osnovne glavnic, se je glasno protestovalo. Vipavsko ljudstvo pokazalo je ponovno, da je razvito dovolj,

da se samo vlada in razvija in ne potrebuje nikakih pripomočkov od izvetne strani.

Po dr. Tumi poprijel je v besedo državni poslanec dr. A. Gregorčič, dostavljaje govoru prednika še nekatera pojasnila:

Poudarjal je, da je imenovanje prositeljev v dopustilnice res pred vsem častno mesto. Dopustilniki ali koncesionarji pa imajo vendar le mnogo upliva na podjetje s tem, da imenujejo iz srede zalagateljev osnovne glavnic enega zastopnika v upravni svet. Pomena je posebno to, da je le složenemu postopanju dopustilnikov mogoče pri obravnavanju z vlado doseči, da se v dopustilno pogodbo sprejme določilo, da se morejo podjetniki gradbe posluževati domačih delavskih moči, domačega gradiva, domačih sopoljetnikov in zastopnikov. Ni vse eno, ako nam podjetniki privleko Karnjelov in Furlanov iz kraljevine Italije, kateri odvzamejo domačinom zaslužek; in gladnim trebajo občine brati poljske in drevne sadeže. Člen XIII. zakona o železnicih, ki se imajo zagotoviti letos, dopušča vsekako razlaganje v smislu, da se osnovna glav-nica lahko izplača tudi v naravi to je s prevzetjem dela, odstopom zemljišča v železniško progo in dajanjem gradiva, tako da občine, ki za sedaj zagotove del osnovne glavnic v gotovini, pozneje lahko odštejejo vrednost storjenega dela ali danega blaga. Na ta način se dadó žrtve občanom zdadno olajšati.

V imenu volilcev zahvalil se je nadučitelj v Kamnjam I. Vodopivec poročevalcu in prisotnim državnim in deželnim poslancom za trud in delovanje za občni blagor ter se je sklenil voliti shod okoli 6 popoldne. Po kratkem predledku, med katerim so pevali pevci in pevkinje pod vrhim vodstvom g. nadučitelja Petra Medveščeka iz St. Križa, zbrali so se županje občin Vipavske doline in drugi zaupni možje v gorenjih prostorih pri Rebku na posvet radi odbranja zastopnikov Vipavske doline, ki bi naprosili dopustilo gradnje železnice. Ko se je družba nekoliko dogovorila, nasvetoval je župan Križki gospod Filip Terpin naj se poveri sestavo odbora za naprositev dopustila gg. državnim poslancom Alfredu grofu Coroniniju in dr. A. Gregorčiču, ki uživata splošno zaupanje ter nedvojbeno ukrenita pravo. Zbrani županje in zaupniki so predlogu enodušno pritrdjevali. Dr. A. Gregorčič zahvalil se je za iskreno, neomejeno zaupanje ter po dogovoru z grofom Coroninijem na kratko izjavil: Prošnja za dopustilo ali koncesijo postala je vsled zlorabe v prejšnjih letih nekako odložena. Ko so se bile jelo železnice graditi na račun zasebnikov, delali so posa-

mezniki iz njih upliva pri vladi in njih imena dobička s tem, da so naprosili za dopustilo, potem pa to za drag denar, čisto milijone, prodali. Pojem koncesije zblizal se je na ta način z židovskimi podjetji.

Drugače pa je, odkar je vlada prevzela dejansko izvrševanje dopustil v svojo roko in pod svojo odgovornost. Dopustilo ni odslej več denarno opravilo, ampak le zaupna, častna zadeva, s katero je zvezano mnogo truda in prizadevanja brez najmanjšega dobička. Le iz tega razloga in ker sta si s grofom Coroninijem v svesti, da je treba zavzeti se za Vipavsko železnico z vso odločnostjo, da ne pade uprava in dobiček zgolj ptujim življenjem, odločila sta se sprejeti poverjeno nalogo. Da bi to tim vestnejši, izpolnovala privzela sta si po dobrem premisleku kot pomočnike in zastopnike gg. veleposestnika Casa-grande v Ajdovščini, župana Filipa Trpina v Sv. Križu, župnika Juvanciča v Dornbergu, tovarnarja M. Savnika v Biljah in kot pravniška g. dr. A. Tuma, deželnega odbornika in častnega člana dornberškega. Zbrani župani in zaupniki občin vzeli so izjavo preč. g. dra. A. Gregorčiča z odobravanjem in živijo klici na znanje.

Družba razšla se je na to polagoma okoli 7 popoldne.

Vsak, kdor se je shoda udeležil, odnesel je prepričanje, da je bil skrajni čas, da se je Vipavska dolina postavila na lastne noge, da je bilo drzno od onih ptujcev, ki se mešajo v naše posle, neopustljivo postopanje onih, ki so to na njeno škodo molče ali hoté trpeli.

Naravno je, da se ob takem podjetju, kakor gradnja železnice, ni moglo imeti pravega razumevanja. Vsaj zdi se, da marsikateri onih gospodov, učnih in visokih, ki bi imeli čuvati nad tem, da se delo in korist ne izvije onim iz rok, katerim je bilo namenjeno, sami niso bili prav na čistem, za kaj da gre. Vipavec pa so pri shodu pokazali, da se znajo zastopiti, da hitro pojmo o bistvu stvari, ako se jim le ne prikriva. Nastopili so složni, častno zastopani. Prosvedovali so proti varuštvo, pod katerim jih hočejo izvesti krogi imeti, zahtevali so zase, kar jim gre po naravi in zakonu, izrekli se pripravljanim vsaki žrtvi ter pokazali s tem, da hočejo in pridejo do boljše bodočnosti.

Ob shodu zasejano seme pa naj bujno vzkadi in žene! Brez odmora izvesti je, kar se je in shodu dogadalo in dogovorilo. Vipavec, oklenite se mož, katere ste si postavili na svoje čelo! Ne slusajte mamljivih besedi onih, ki iščejo koristi od vas, ne onih, ki skušajo sojati zdražbo in nezaupljivost enega do drugega, da žanjajo potem oni sami!

Furlanija Furlanom, Vipava Vipavcem!